

Kapasiteetti ja alkoholin kulutus ravintolatyypeittäin 1974–1976

Ravintolatyypityksen taustaa

Alkossa on perinteisesti tilastoitu anniskelutoimintaa luokittelemalla anniskelusopimukset eli anniskelupaikat Alkon asettaman hintatason, nykyisin kolmen hintaryhmän mukaan. Ravintolalaitoksella on kuitenkin moninaisia toimintoja, ja ravintoloiden tarjoamat palvelut vaihtelevat suuresti eivätkä ne ole sinänsä riippuvaisia Alkon määräämästä hintatastosta. Maaltamuuton ja kaupungistumisen ja muutenkin yhteiskunnallisen muutoksen myötä ravintoloiden sosiaaliset tehtävät ovat tulleet yhä monipuolisemmiksi. Ravintolaelinkeinolla on lisäksi osuutensa matkailun ja aluepolitiikan tukemisessa. Tätä ravintolalaitoksen yhteiskunnallista taustaa ajatellen on Alkossa todettu tarkoituksenmukaiseksi laatia anniskelutoiminnan seurantaan uusi luokittelu hintaryhmien rinnalle. Läh-tökohdaksi on valittu ravintolan toiminta-ajatuksen perustuva tyypitys. Anniskelusopimusten sijoittaminen eri ravintolatyyppeihin suoritettiin vuoden 1976 alussa paikallisosastojen toimesta. Jokainen yleinen, kokovuotinen anniskelusopimus luokiteltiin johonkin 16 ravintolatyypistä sen mukaan, mikä tyypikuvaus parhaiten sopi anniskelupaikan pääasialliseen toimintaan. Paikallisosastot ylläpitivät jatkuvasti ravintoloiden luokittelua.

Anniskelusopimusten tyypityksessä käytettiin seuraavaa luokittelua (esimerkit Alkon tytäryhtiöiden ravintoloita).

Ensimmäiseen ryhmään sijoitettiin ne anniskelupaikat, joiden toiminta rakentuu ihmisryhmien (kurssilaisten, loman-

viettäjäien) monipuolisten tarpeiden tyydyttämiseen. Ryhmän alajakko muodostui seuraavaksi:

10 *Kokous- ja/tai lomakohderavintolat.* Tähän ryhmään kuuluvat ravintolat sijaitsevat useimmiten hotellin yhteydessä ja palvelevat pääasiassa hotellivieraita ja ko. tilaisuuksiin osallistuvia asiakkaita.

11 *Kokous- ja kongressiravintolat.* Ravintoloiden toimintaan liittyvät oleellisesti erilaiset kongressit ja koulutustilaisuudet, ja niissä on tähän toimintaan varatut tilat ja välineet. Esim. Polar-Espoo, Espoo.

12 *Lomakohteiden ravintolat.* Ryhmään kuuluvat ravintolat toimivat matkailukohteissa, hiihtokeskuksissa yms. ja suuntaavat toimintansa mm. lomamatkailijoiden ja vapaa-ajan viettäjäien palveluun. Toiminta näissä ravintoloissa on usein kausiluonteista, ja ravintolat sijaitsevat pääasiallisesti asutuskeskusten ulkopuolella. Esim. Hotelli Mesikämmen, Ähtäri.

13 *Juhlahuoneistot.* Ryhmään sijoitetaan tilausravintolat ja ravintoloiden erilliset, osastoiksi määritellyt juhlahuoneistot.

Toiseen ryhmään kuuluvat ravintolat ovat keskittäneet toimintansa monipuolisen ruokailumahdollisuuden tarjoamiseen. Alajaksi tässä ryhmässä hahmotuivat seuraavin erityispiirtein toimivat anniskelupaikat:

20 *Ruokailuravintolat.* Tähän ryhmään kuuluvat ravintolat ovat suunnanneet toimintansa lähinnä hyvän ruoan valmistamiseen. Ravintolassa ei yleensä

ole iltaisin tanssia.

21 *Edustusravintolat.* Ravintoloita käytetään pääasiassa edustusruokailuun ja liiketuttavien yms. vieraiden viihdyttämiseen. Edustusravintoloiden puitteet ovat usein korkeatasoiset. Esim. Savoy, Helsinki.

22 *Erikoisruokaravintolat.* Ravintolat ovat yleensä erikoistuneet tarjoamaan tiettyntyyppisiä à la carte -annoksia, kuten pizzoja, pihvejä, kalaruokia, grillattuja ruokia tai erikansoille ominaisia ruokalajeja. Esim. Tavastia, Tampere.

23 *Lounasravintolat.* Ravintoloiden ruokavalikoima on yleensä monipuolisempi ja laajempi kuin erikoisruokaravintolan. Ravintolassa voi olla seisova pöytä tai se voi tarjota erilaisia valmiita lounas- tai päivällisvaihtoehtoja. Ravintolan mainonta kohdistuu lähinnä ruokaileviin asiakkaisiin.

Kolmannen ryhmän ravintolat suunnatavat toimintansa huvittelu- ja seurustelumahdollisuuksien luomiseen tarjoamalla erilaista viihdettä.

30 *Viihderavintolat.* Tämän ryhmän ravintolat muodostuvat tanssi- ja ohjelmavaravintoloista, joissa tanssia on vähintään kolmena iltana viikossa.

31 *Yökerhot.* Ravintolat, joille on yleensä myönnetty jatkoaika klo 3:een.

32 *Edustus-/viihderavintolat.* Korkeatasoiset, yleensä hotellin yhteydessä toimivat ravintolat, joiden toimintaan liittyy sekä edustusruokailua että tanssia. Esim. Juhana Herttua, Pori.

33 *Lounas-/viihderavintolat.* Ravintolat, joiden toimintaan liittyy monipuolinen lounasruokailu päivällä, mahdolliset päivätanssit ja tanssia iltaisin. Ravintola ei ole välttämättä hotellin yhteydessä. Esim. Hämeenlinna, Tampere.

34 *Muut tanssiravintolat.* Ravintolassa on tanssia vähintään viitenä iltana viikossa. Ravintolassa ei ole pääsääntöisesti toimintaa muulloin

kuin iltaisin tai se on vähäistä muuna aikana. Esim. Vanha Robert, Helsinki.

Neljäs ryhmä tarjoaa lähinnä vapaaajan vieton, kontaktien luomisen jne. mahdollisuuden erityisesti lähiympäristön asukkaille.

40 *Pistäytymis- ja kortteliravintolat.* Tähän ryhmään kuuluvissa ravintoloissa ei ole yleensä tanssia.

41 *Pistäytymisravintolat, pubit.* Ravintoloille on ominaista asiakkaiden nopeahko vaihtuvuus. Myynti on olut- ja long drink -valtaista. Ravintolassa on usein seisomapöytiä. Esim. Kantakrouvi, Olari.

42 *Kortteli- ja kantapaikat.* Asiakkaat tulevat pääasiallisesti ravintolaan viettämään iltaansa seurustelun eikä ravintolassa yleensä tanssita. Ruoan myynti on vähäistä. Alkoholijuomien myynti koostuu pääasiassa väkeivistä juomista, oluesta ja long drink -juomista. Esim. Kantakrouvi, Helsinki.

Viides ryhmä muodostuu ravintoloista, jotka ovat usein osa jotakin nähtävyyshkohdetta tai muodostavat lisäpalveluyksikön jollekin muulle toiminnalle.

50 *Erityisravintolat.* Tämän ryhmän ravintolat on perustettu lähinnä tarjoamaan lisäpalveluja jonkin matkailu- tai nähtävyyshkohteen yhteyteen tai palvelemaan tietyn käyttäjäpiirin tarpeita.

51 *Nähtävyyshkohdet.* Ravintolan asiakkaat tulevat joko jonkin erityisen nähtävyyden tai itse ravintolan erikoisuuden vuoksi. Erityisenä nähtävyytenä voidaan pitää esim. näköalaa. Esim. Näsinneula, Tampere.

52 *Tavaratalojen ravintolat.* Tavaratalon yhteydessä olevat ravintolat palvelevat lähinnä tavaratalossa asioivia. Aukioloajat noudattavat usein tavaratalon aukioloaikoja.

Kuudenteen ryhmään kuuluu se joukko ravintoloita, joka tyydyttää ravintolapalveluihin kohdistuvaa perustarvetta tarjoamalla palveluja useille käyttäjäpiireille pystymättä erikoistumaan mihinkään

aiemmin mainituista ryhmistä.

60 *Yleisravintolat*. Edellisiin ryhmiin kuulumattomat ravintolat.

61 *Taajalan, lähiön ainoa ravintola*, joka palvelee vaikutusalueellaan monia käyttäjäpiirejä. Ravintola on usein perustettu nimenomaan tyydyttämään paikkakunnan ravintolapalveluihin kohdistuvaa perustarvetta. Esim. Kantakrouvi, Ilmajoki.

62 *Muut yleisravintolat*. Ravintolan toiminnan luonne vaihtelee vuorokaudenajan mukaan eikä mikään eri toiminnoista ole leimaa-antava.

Esim. Kantakrouvi, Kurikka.

Tyypittämättä on jätetty kaikki ne anniskelusopimukset, jotka eivät täytä kenelle tahansa avoinna olevan ympäri-vuotisen ravintolan ehtoa, sekä toisaalta liikennevälineissä tapahtuva anniskelutoiminta. Täten ulkopuolelle ovat jääneet kausiravintolat, tiettyä tilaisuutta varten satunnaisesti toimivat ravintolat, rajoitetun asiakaspiirin omaavat sotilaskerhot ja niihin verrattavat muut kerhot, sisävesiliikenteen laivat, junissa tapahtuva annis-

kelu sekä tilapäisin oikeuksin toimivat anniskelupaikat.

Ravintolakapasiteetista

Ravintolakapasiteettia kuvaamaan on käytetty anniskelusopimusten lukumäärää. Hallintoneuvoston vuosittain päättäessä anniskeluoikeuksien myöntämisessä noudatettavista periaatteista on kapasiteetin kasvun ylärajaksi aina määriteltä se prosenttinen muutos, jolla voimassa olevien anniskelusopimusten lukumäärä saa kasvaa. Kun anniskelusopimusten tällainen virallinen luku vuotta 1977 alettaessa oli 1 496, oli näistä johonkin ravintolatyyppiin luokiteltavia anniskelupaikkoja 1 330. (Ravintolalukumäärien kehitystä on esitelty Alkoholi-politiikka-lehdessä 3/1977, s. 150.) Anniskelusopimusten ohella ravintolakapasiteettia voidaan kuvata myös asiakaspaikoilla. Asiakaspaikkoina on tilastoitu ravintoloiden omien ilmoitusten mukaiset luvut, jotka ovat vastanneet anniskelupaikan elinkeinoluvan mukaista asiakaspaikka-

Taulukko 1. Anniskelupaikkojen asiakaspaikat ravintolatyypeittäin 1. 1. 1977

Ravintolatyyppi	Helsinki		kaupungit		kunnat		koko maa	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
11 Kokous- ja kongressiravintolat	4 086	9,3	16 049	9,1	4 944	9,3	20 993	9,2
12 Lomakohteiden ravintolat	—	—	1 732	1,0	8 696	16,4	10 428	4,5
13 Juhlahuoneistot	415	0,9	471	0,3	276	0,5	747	0,3
21 Edustusravintolat	2 897	6,6	6 834	3,9	190	0,4	7 024	3,1
22 Erikoisruokaravintolat	1 186	2,7	2 195	1,2	—	—	2 195	1,0
23 Lounasravintolat	2 970	6,8	7 167	4,1	235	0,4	7 402	3,2
31 Yökerhot								
32 Edustus-/viihderavintolat	4 887	11,2	28 089	16,0	2 749	5,2	30 838	13,5
33 Lounas-/viihderavintolat	1 013	2,3	19 488	11,1	1 704	3,2	21 192	9,3
34 Muut tanssiravintolat	10 620	24,2	35 322	20,0	4 563	8,6	39 885	17,4
41 Pistäytymisravintolat, pubit	5 320	12,1	18 772	10,7	2 237	4,2	21 009	9,2
42 Kortteli- ja kantapaikat	6 112	14,0	21 936	12,5	1 913	3,6	23 849	10,4
51 Nähtävyyshkohteet	488	1,1	2 461	1,4	253	0,5	2 714	1,2
52 Tavaratalojen ravintolat	327	0,7	746	0,4	—	—	746	0,3
61 Taajalan, lähiön ainoa ravintola	1 211	2,8	4 237	2,4	19 751	37,2	23 988	10,5
62 Muut yleisravintolat	2 302	5,3	10 278	5,8	5 609	10,6	15 887	6,9
Yhteensä	43 834	100,0	175 777	100,0	53 120	100,0	228 897	100,0

lukua. Taulukossa 1 on esitetty asiakaspaikkojen jakauma ravintolatyypeittäin.

Koko maan asiakaspaikkamäärä oli tyypitettyjen ravintoloiden osalta 228 897, josta 175 777 asiakaspaikkaa eli 76,8 % oli kaupunkiravintoloissa. Viihderavintoloiden kokonaisasiakaspaikkamäärä oli 91 915, joka oli 40,2 % kaikista asiakaspaikoista. Taajamien ja lähiöiden ainoiden anniskelupaikkojen asiakaspaikkamäärä oli runsaat 10 % kaikista asiakaspaikoista. Noin viidesosa kaikista asiakaspaikoista oli pistäytymis- ja kortteliravintoloissa. Kongressipaikkoja oli runsaat 20 000 eli lähes 10 % kaikista asiakaspaikoista.

Lähes puolet eli 47,1 % kaupunkien asiakaspaikoista oli tanssiravintoloissa, joiden kokonaisasiakaspaikkaluku oli 82 899. Pistäytymis- ja kortteliravintoloihin kaupungeissa saattoi mennä yhdellä kertaa vajaa puolet tanssiravintoloiden asiakasmäärästä eli 40 708.

Helsingin ravintoloiden asiakaspaikka-jakauma poikkesi hieman kaupunkien vastaavasta jakaumasta. Viihderavintoloiden osuus oli Helsingissä 37,7 % kaikis-

ta asiakaspaikoista, kun vastaava osuus kaupungeissa oli 47,1 %. Pistäytymis- ja kortteliravintoloiden osuus asiakaspaikoista oli Helsingissä suurempi kuin kaupungeissa yleensä.

Keskimääräistä ravintolakokoa on tilastoitu jakamalla asiakaspaikat voimassa olevien anniskelusopimusten lukumäärällä. Taulukossa 2 on esitetty ravintoloiden keskikoko ravintolatyypeittäin.

Tyypitettyjen ravintoloiden keskimääräinen asiakaspaikkaluku oli vuoden 1977 alussa koko maan osalta 172.

Kaupunkien ja kuntien ravintolakoossa oli olennainen, runsaan 50 asiakaspaikan ero. Ravintolan keskikoko kaupungeissa oli 188 ja kunnissa 134 asiakaspaikkaa. Helsinkiläiset ravintolat olivat huomattavasti sekä koko maan että kaupunkien ravintoloiden keskikokoa suurempia.

Ravintolakoko oli suurin kongressipaikoissa, 567 asiakaspaikkaa, ja pienin erikoisruokaravintoloissa, 100 asiakaspaikkaa. Viihderavintoloiden koko vaihteli 200 ja 300 asiakaspaikan välillä. Pistäytymis- ja kortteliravintoloiden koko oli runsaat 100 asiakaspaikkaa.

Taulukko 2. Keskimääräiset asiakaspaikkojen lukumäärät ravintolatyypeittäin 1. 1. 1977

Ravintolatyyppe	Helsinki	kaupungit	kunnat	koko maa
11 Kokous- ja kongressiravintolat	817	730	330	567
12 Lomakohteiden ravintolat	—	217	181	186
13 Juhlahuoneistot	415	236	138	187
21 Edustusravintolat	362	253	95	242
22 Erikoisruokaravintolat	99	100	—	100
23 Lounasravintolat	141	126	118	125
31 Yökerhot				
32 Edustus-/viihderavintolat	611	327	229	315
33 Lounas-/viihderavintolat	338	287	142	265
34 Muut tanssiravintolat	322	231	157	219
41 Pistäytymisravintolat, pubit	124	108	75	103
42 Kortteli- ja kantapaikat	125	111	83	108
51 Nähtävyyshkohteet	488	189	63	160
52 Tavaratalojen ravintolat	327	187	—	187
61 Taajaman, lähiön ainoa ravintola	121	118	115	115
62 Muut yleisravintolat	230	156	127	144
Keskimäärin	214	188	134	172

Kaupunkien ravintolakoko oli huomattavasti suurempi kuin vastaavan ravintolatyypin koko kunnissa. Poikkeuksen teki ainoastaan lähiöravintola, joka vastasi osapuilleen kuntien asutuskeskusten ainoan ravintolan kokoa. Helsingiläinen ravintola oli jokaisessa ravintolatyypissä, erikoisruokaravintolaa lukuun ottamatta, keskikooltaan suurempi kuin vastaava ravintola kaupungeissa keskimäärin. Esim. lounas-/viihderavintolan koko oli Helsingissä 338 asiakaspaikkaa, kaupungeissa keskimäärin 287 asiakaspaikkaa ja kunnissa ainoastaan 142 asiakaspaikkaa.

Anniskelukulutuksen kehityksestä

Koko anniskelukulutuksesta (100 %:n alkoholina) on tyypitettyjen anniskelupaikkojen osuus ollut noin 97 %. Anniskelukulutuksen jakauma ravintolatyypeittäin ilmenee taulukosta 3.

Lähes 40 % anniskellusta alkoholista kulutettiin neljanteen ryhmään luokitelluissa ravintoloissa. Osuus on pysynyt

samana mainittujen kolmen vuoden aikana. Runsas 30 % anniskellusta alkoholista nautittiin viiheravintoloissa. Tämän ryhmän osuus on lievästi pienentynyt. Taajamiin ja perusravintolaryhmään sijoittuneiden ravintoloiden anniskelukulutuksen osuus on kasvanut: se oli vuonna 1974 14,8 % ja vuonna 1976 16,2 % koko anniskelukulutuksesta.

Toiminta-ajatuksensa ruokailun varaan rakentaneiden anniskelupaikkojen kulutuksen osuus koko anniskelukulutuksesta on pienentynyt jonkin verran; osuus oli vuonna 1976 vain vajaat viisi prosenttia.

Taulukossa 4 on esitetty alkoholijuomien kulutus keskimäärin ravintolaa kohti.

Taajamissa sijaitsevien ravintoloiden kulutus oli pysynyt lähes muuttumattomana kuluneiden kolmen vuoden aikana. Kulutus oli laskenut vain 1,0 % ravintolaa kohti. Pistäytymisravintoloissa ei myöskään kulutus ollut supistunut kuin vajaat 2 %. Merkittävimmin ravintolakohtainen kulutus oli laskenut kokous- ja kongressiravintoloissa, 14,7 %, ja muut tanssiravintolat -ryhmässä, 11,5 %.

Alkoholijuomien kulutus ravintolaa kohti oli vuonna 1976 suurinta pistäytymisravintoloissa, kun taas vuonna 1974 olivat ensimmäisellä sijalla kokous- ja kongressiravintolat. Kaikissa viiheravintoloissa ravintolakohtainen kulutus oli suunnilleen samansuuruinen.

Taulukossa 5 alkoholijuomien kulutus on suhteutettu asiakaspaikkojen määrään, jolloin suuruusjärjestys ravintolatyypeittäin muuttuu olennaisesti.

Asiakaspaikkakohtainen kulutus on supistunut suhteellisesti enemmän kuin ravintolakohtainen kulutus. Kulutus asiakaspaikkaa kohti oli suurinta neljanteen ryhmään kuuluvissa pistäytymis- ja kortteliravintoloissa. Pistäytymisravintoloissa kulutus oli merkittävästi suurempaa kuin kortteliravintoloissa. Lähes puolet pienempi oli kulutus seuraavaksi suurimmassa ryhmässä, yleisravintoloissa.

Väkevien juomien osuus anniskelukulutuksesta (100 %:n alkoholina) oli vuonna 1976 suurin eli 63 % kokous- ja kongressi-

Taulukko 3. Anniskelukulutuksen jakauma ravintolatyypeittäin vuosina 1974—76

Ravintolatyyppe	osuus, %		
	1974	1975	1976
11 Kokous- ja kongressiravintolat	3,1	3,3	3,3
12 Lomakohteiden ravintolat	1,7	1,9	1,9
13 Juhlahuoneistot	0,1	0,1	0,1
21 Edustusravintolat	1,3	1,2	1,2
22 Erikoisruokaravintolat	0,9	0,9	0,9
23 Lounasravintolat	2,8	2,8	2,7
31 Yökerhot			
32 Edustus-/viihderavintolat	8,6	8,5	8,4
33 Lounas-/viihderavintolat	6,8	7,0	7,0
34 Muut tanssiravintolat	17,4	16,5	15,9
41 Pistäytymisravintolat, pubit	18,6	18,9	19,7
42 Kortteli- ja kantapaikat	20,2	19,6	19,1
51 Nähtävyyshkohteet	0,4	0,4	0,6
52 Tavaratalojen ravintolat	0,2	0,1	0,2
61 Taajaman, lähiön ainoa ravintola	7,9	8,7	9,0
62 Muut yleisravintolat	6,9	6,9	7,2
Yhteensä	96,9	96,8	97,2

Taulukko 4. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina ja kulutuksen muutokset anniskeluravintolaa kohti keskimäärin ravintolatyypeittäin vuosina 1974—76

Ravintolatyypit	1974 1	1975 1	± % 75/74	1976 1	± % 76/75	± % 76/74
11 Kokous- ja kongressiravintolat	5 483	4 917	-10,3	4 675	- 4,9	-14,7
12 Lomakohteiden ravintolat	1 906	2 037	+ 6,9	1 768	-13,2	- 7,2
21 Edustusravintolat	2 351	2 208	- 6,1	2 163	- 2,0	- 8,0
22 Erikoisruokaravintolat	2 440	2 201	- 9,8	2 233	+ 1,5	- 8,5
23 Lounasravintolat	2 765	2 552	- 7,7	2 465	- 3,4	-10,9
31 Yökerhot						
32 Edustus-/viihderavintolat	5 044	4 759	- 5,7	4 483	- 5,8	-11,1
33 Lounas-/viihderavintolat	4 857	4 711	- 3,0	4 570	- 3,0	- 5,9
34 Muut tanssiravintolat	5 091	4 666	- 8,4	4 506	- 3,4	-11,5
41 Pistäymisravintolat, pubit	5 155	4 964	- 3,7	5 056	+ 1,9	- 1,9
42 Kortteli- ja kantapaikat	4 856	4 591	- 5,5	4 456	- 2,9	- 8,2
61 Taajaman, lähiön ainoa ravintola	2 288	2 289	0,0	2 266	- 1,0	- 1,0
62 Muut yleisravintolat	3 628	3 396	- 6,4	3 457	+ 1,8	- 4,7
Ravintolatyypit keskimäärin	4 129	3 884	- 5,9	3 810	- 1,9	- 7,7

Taulukko 5. Alkoholijuomien kulutus 100 %:n alkoholina ja sen muutokset asiakaspaikkaa kohti keskimäärin ravintolatyypeittäin vuosina 1974—76

Ravintolatyypit	1974 1	1975 1	± % 75/74	1976 1	± % 76/75	± % 76/74
11 Kokous- ja kongressiravintolat	9,4	8,4	-10,6	8,3	- 1,2	-11,7
12 Lomakohteiden ravintolat	10,4	10,2	- 1,9	9,6	- 5,9	- 7,7
21 Edustusravintolat	9,7	9,2	- 5,2	8,9	- 3,3	- 8,2
22 Erikoisruokaravintolat	23,8	21,8	- 8,4	22,2	+ 1,8	- 6,7
23 Lounasravintolat	22,3	20,7	- 7,2	19,8	- 4,3	-11,2
31 Yökerhot						
32 Edustus-/viihderavintolat	16,0	15,1	- 5,6	14,3	- 5,3	-10,6
33 Lounas-/viihderavintolat	18,4	18,0	- 2,2	17,3	- 3,9	- 6,0
34 Muut tanssiravintolat	23,0	21,3	- 7,4	20,6	- 3,3	-10,4
41 Pistäytymisravintolat, pubit	50,4	48,6	- 3,6	49,2	+ 1,2	- 2,4
42 Kortteli- ja kantapaikat	45,4	42,8	- 5,7	41,4	- 3,3	- 8,8
61 Taajaman, lähiön ainoa ravintola	19,9	20,0	+ 0,5	19,7	- 1,5	- 1,0
62 Muut yleisravintolat	26,4	24,0	- 9,1	24,0	0,0	- 9,1
Ravintolatyypit keskimäärin	24,2	22,7	- 6,2	22,2	- 2,2	- 8,3

ravintoloissa ja edustus-/viihderavintoloissa. Pistäytymisravintoloissa mietojen juomien osuus oli 86 % ja erikoisruokaravintoloissa 76 %. Viinujen anniskelun osuus oli suurinta edustus-/viihderavintoloissa, ja lähes yhtä suuri osuus viinoilla oli kokous- ja kongressiravintoloissa ja lomakohteiden ravintoloissa. Mietojen viinien osuus anniskelun rakenteesta oli merkittävästi suurempi erikoisruokaravintoloissa kuin missään muussa ravinto-

latyypissä. Pistäytymisravintoloissa vahvan oluen osuus oli 64 %, ja niissä oli sitä paitsi long drink -juomien osuus suurempi kuin muissa ravintolatyypeissä.

Keskioluen osuus juomarakenteesta oli lounasravintoloissa 3 %. Keskioluen merkitys on siis parhaimmillaankin vähäinen.